

ČECHOSLOVÁCI V GULAGU

CZECHOSLOVAKS IN THE GULAG

RUS/KZ

Perzekuce Čechů a československých občanů na území sovětského Kazachstánu

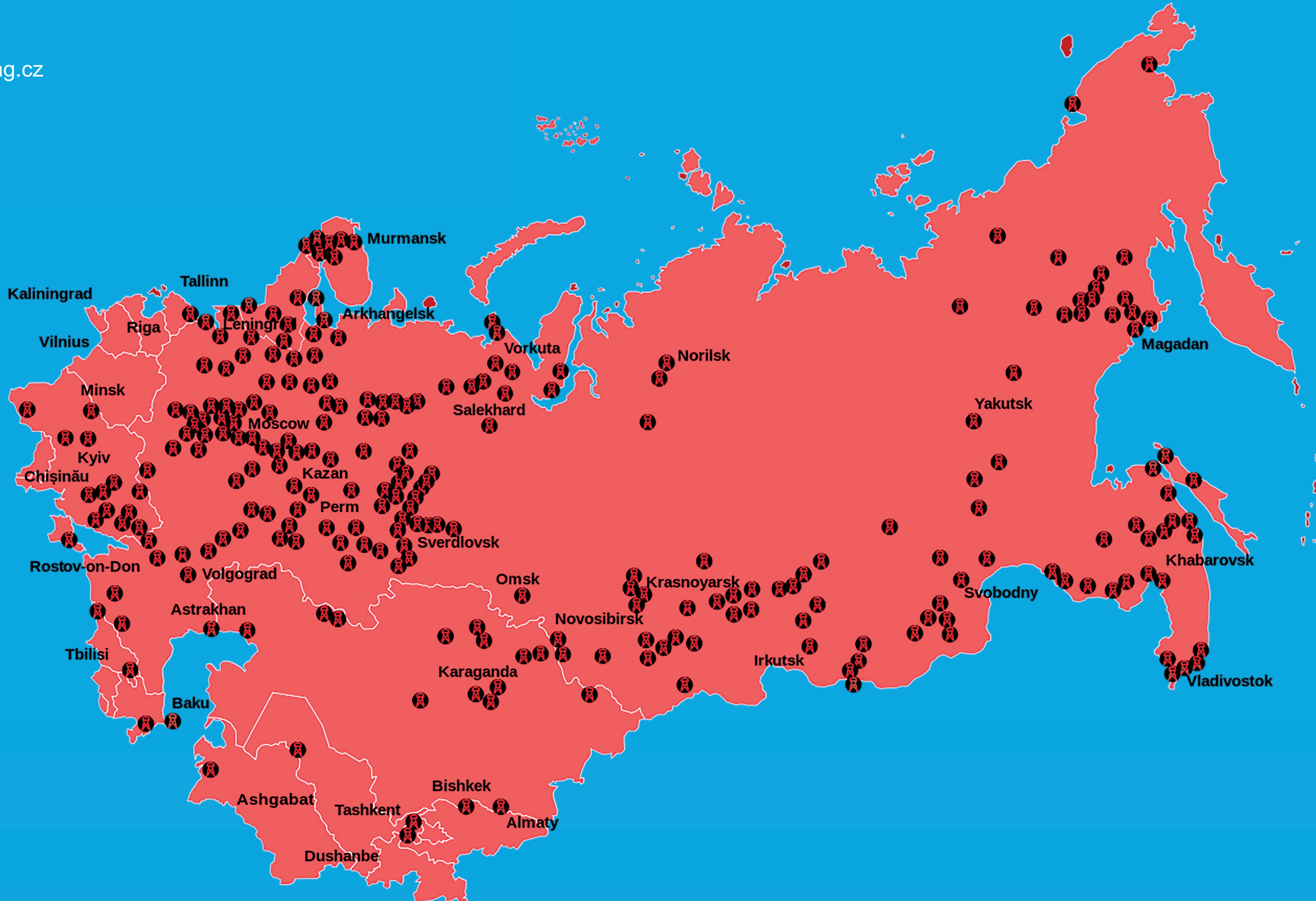
Téma Čechů či československých občanů, kteří byli vězněni v Gulagu nebo zahynuli v důsledku sovětských represí na území Kazachstánu, není dosud důkladně zpracováno. Na území Kazachstánu žily před 2. světovou válkou stovky etnických Čechů. Jednalo se o lidi, kteří přišli do Sovětského svazu z Československa ve 20. a 30. letech hledat práci, případně o příslušníky české komunity usazené na území carského Ruska už od 19. století. Mnozí z nich se stali oběťmi represí, hlavně během Velkého teroru v letech 1937–1938. Další Češi byli posláni do lágrů v Kazachstánu z jiných oblastí tehdejšího Sovětského svazu. Sdružení Gulag.cz během expedice do Kazachstánu v listopadu 2021 k tomuto tématu shromáždilo dílčí údaje, z nichž uvádíme následující:

Persecution of Czechs and Czechoslovak Citizens in Soviet Kazakhstan

The topic of Czechs and Czechoslovak citizens who were imprisoned in the Gulag or perished as a result of Soviet repressions in the territory of Kazakhstan has not yet been thoroughly researched. Before World War II, hundreds of ethnic Czechs lived in Kazakhstan. These were people who had come to the Soviet Union from Czechoslovakia in the 1920s and 1930s in search of work, as well as members of the Czech community that had settled in Tsarist Russia as early as the 19th century. Many of them became victims of repression, especially during the Great Terror of 1937–1938. Other Czechs were sent to camps in Kazakhstan from different parts of the Soviet Union. During a research expedition to Kazakhstan in November 2021, the Gulag.cz association collected partial data on this topic, from which the following findings are presented:

- V letech 1938–1946 pobývaly v Akmolinském táboře pro manželky vlastizrádců (tzv. ALŽIR) minimálně čtyři Češky.
- **Between 1938 and 1946, at least four Czech women were imprisoned in the Akmolinsk Camp for Wives of Traitors to the Motherland (known as ALZHIR).**
- Z archivu v Karagandě máme k dispozici seznam 12 Čechů perzekvovaných přímo v Karagandě v letech 1937–1941. Osm z nich dostalo většinou od 5 do 10 let v táborech Gulagu, čtyři byli popraveni.
- **From the archives in Karaganda, we have a list of 12 Czechs persecuted directly in Karaganda between 1937 and 1941. Eight of them were sentenced to 5 to 10 years in Gulag camps, and four were executed.**
- Ve Stěplagu, který byl jedním ze čtyř „zvláštních“ táborů (tzv. „osoblagů“) na území Kazachstánu, bylo v roce 1953 drženo 18 Čechoslováků. Celkem bylo ve čtyřech „zvláštních“ táborech v Kazachstánu drženo 34 Čechů.
- **In Steplag, one of four “special” camps (osoblag) located in Kazakhstan, 18 Czechoslovak citizens were held in 1953. Altogether, 34 Czechs were imprisoned in the four special camps in Kazakhstan.**
- Databáze ruského sdružení Memorial obsahuje údaje o 16 Češích perzekvovaných v sovětském Kazachstánu.
- **The database of the Russian organization Memorial contains records of 16 Czechs persecuted in Soviet Kazakhstan.**
- V září 1939 obsadil Sovětský svaz západní Volyň, do té doby součást Polska. Perzekuce dopadla i na tamní českou komunitu. V roce 1940 bylo ze západní Volyně v rámci masových deportací vysídleno dva tisíce Čechů do severního Kazachstánu.
- **In September 1939, the Soviet Union occupied western Volhynia, which had previously been part of Poland. The local Czech community was also affected by the repressions. In 1940, two thousand Czechs were deported from western Volhynia to northern Kazakhstan as part of mass deportations.**
- Kazachstánskými tábory GUPVI v průběhu a po skončení 2. světové války prošly také minimálně stovky československých občanů – válečných zajatců.
- **During and after World War II, at least several hundred Czechoslovak citizens – prisoners of war – passed through GUPVI camps located in Kazakhstan.**

Text: Štěpán Černoušek, Gulag.cz

Mapa znázorňuje pracovní tábory na území SSSR v letech 1923–1961 (zdroj: organizace Memorial)
The map shows labor camps in the USSR between 1923 and 1961 (source: Memorial organization)

Ministerstvo obrany
České republiky

GULAG-X-CZ

KOPŘIVNICE
město v pohybu

SYNERGY

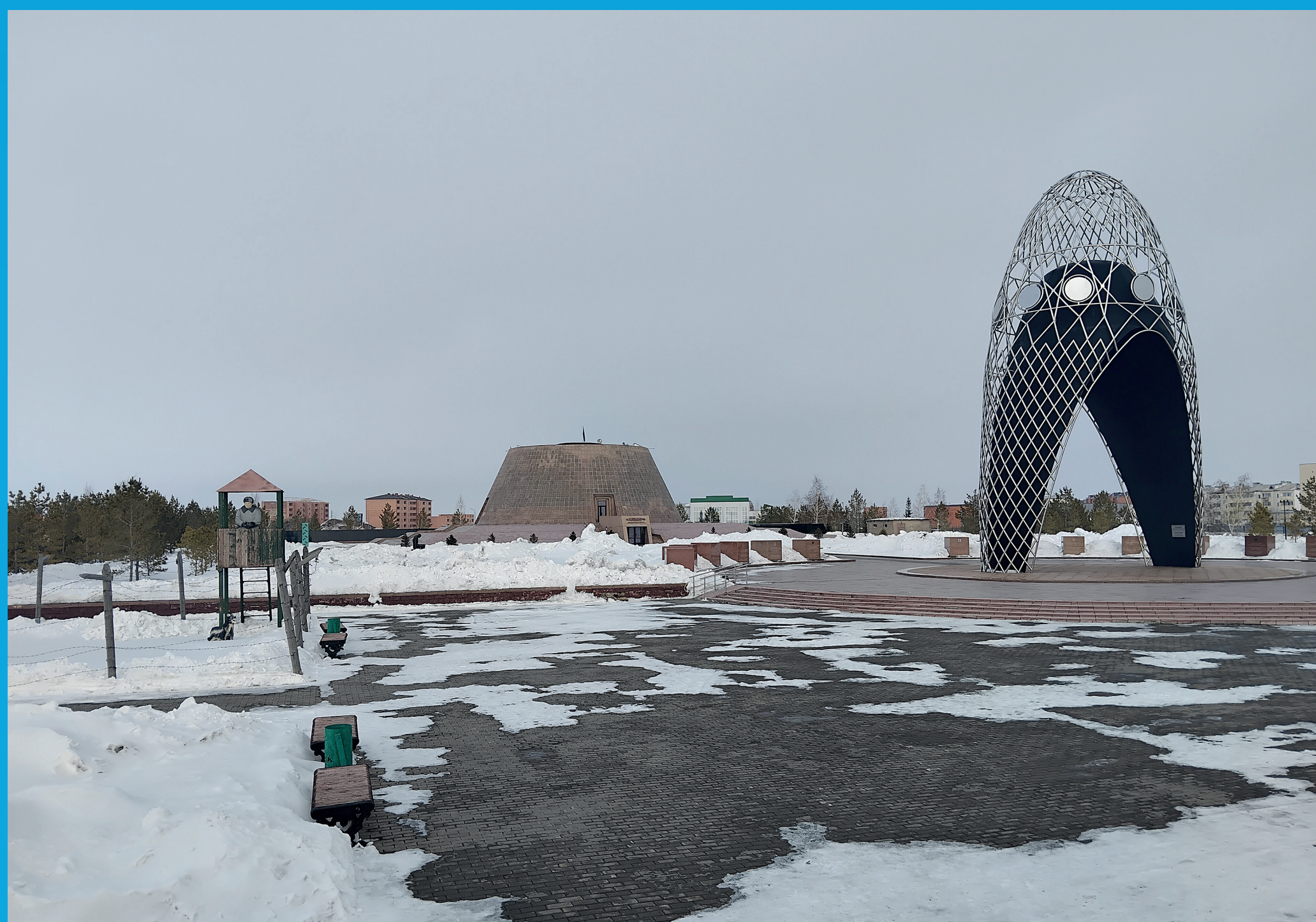
ČECHOSLOVÁCI V GULAGU

CZECHOSLOVAKS IN THE GULAG

Gulag (rusky ГУЛАГ, zkratka pro Glavnoje upravlenije lagerej – Hlavní správa táborů) označuje systém sovětských nucených pracovních táborů, který fungoval od 30. do 50. let 20. století. Šlo o nástroj politické represe, ekonomického vykořisťování a zastrahování obyvatelstva. Tábory, spravované tajnou policií (NKVD, později MVD), byly rozesety po celém Sovětském svazu, včetně nehostinných oblastí jako Sibiř, Kolymá či stepní části Kazachstánu. V gulazích končili političtí vězni, „nepřátelé lidu“, ale i běžní občané odsouzení za drobnosti – zpoždění do práce, kritiku režimu, vlastnictví náboženských textů. Vedle nich zde byli cizinci, vojáci, intelektuálové, rolníci odporující kolektivizaci i příslušníci národnostních menšin. Podmínky byly mimořádně kruté – těžká práce v mrazu, hlad, nemoci, násilí, vysoká úmrtnost. Vrchol systém dosáhl během Velkého teroru (1937–1938), kdy byly zatčeny miliony lidí. Gulagem prošlo přes 18 milionů osob, z nichž miliony nepřežily. Po Stalinově smrti v roce 1953 následovala destalinizace a postupné rušení systému, který byl oficiálně ukončen v 60. letech. Dnes je „gulag“ symbolem státní zvěře, politické represe a zneužití moci. Zásadní svědectví o tomto systému podal Alexandr Solženicyn v trilogii Souostroví Gulag, jež významně ovlivnila obraz sovětského režimu ve světě.

Gulag (Russian: ГУЛАГ, an acronym for Main Administration of Camps) refers to the system of Soviet forced labor camps that operated from the 1930s to the 1950s. It served as a tool of political repression, economic exploitation, and social intimidation. The camps, administered by the secret police (NKVD, later MVD), were spread throughout the Soviet Union, including in remote and inhospitable regions such as Siberia, Kolyma, and the steppe areas of Kazakhstan. Inmates of the Gulag included political prisoners, so-called “enemies of the people,” and ordinary citizens sentenced for minor offenses—such as being late for work, criticizing the regime, or owning religious texts. Among them were also foreigners, soldiers, intellectuals, peasants resisting collectivization, and members of ethnic minorities. Conditions in the camps were extremely harsh—prisoners faced forced labor in freezing temperatures, starvation, disease, violence, and a high mortality rate. The system reached its peak during the Great Terror (1937–1938), when millions of people were arrested. Over 18 million individuals passed through the Gulag system, and millions did not survive. After Stalin’s death in 1953, a process of de-Stalinization began, leading to mass releases and the gradual dismantling of the camp system, which was officially ended in the 1960s.

Today, the term “Gulag” has become a symbol of state brutality, political repression, and the abuse of power. One of the most important accounts of this system was provided by Aleksandr Solzhenitsyn in his trilogy The Gulag Archipelago, which had a profound impact on global understanding of the Soviet regime.

Památník a muzeum ALŽIR nedaleko Astany (foto: Erik Lukas)
ALZHIR Memorial and Museum near Astana (photo: Erik Lukas)

Domek na břehu jezera Žalanaš, v němž se pravděpodobně nacházela umývárna a parní lázeň ženského lágru ALŽIR (foto: Štěpán Černoušek)
A small building on the shore of Lake Zhalanash, which likely served as the washroom and steam bath of the ALZHIR women’s camp (photo: Štěpán Černoušek)

Češky v ženském táboře ALŽIR

Necelých 20 kilometrů na západ od hlavního kazachstánského města Astany leží městečko Akmol, dříve Malinovka. V něm se nacházel jeden z největších čistě ženských táborů Gulagu v celém SSSR – Akmolinský tábor žen vlastizrádců (rusky Akmolinskij lager žen izmennikov rodiny), zkráceně ALŽIR. Od roku 1938 do 1953 bylo v Alžiru drženo přes 18 tisíc žen, jejichž manželé byli především v době Velkého teroru (1937–1938) odsouzeni z politických důvodů (a většinou popraveni). Jednalo se často o manželky významných činníků, které se provinily pouze tím, že byly „členy rodiny vlastizrádců“. Byly zde drženy například také matky písničkáře Bulata Okudžavy nebo primabaleríny Maji Plisecké.

Czech Women in the ALZHIR Women’s Camp

About 20 kilometers west of Kazakhstan’s capital, Astana, lies the town of Akmol, formerly known as Malinovka. It was the site of one of the largest women-only Gulag camps in the entire Soviet Union – the Akmolinsk Camp for Wives of Traitors to the Motherland, commonly abbreviated as ALZHIR. From 1938 to 1953, over 18,000 women were imprisoned in ALZHIR. Most of them were the wives of men who had been arrested and often executed during the Great Terror (1937–1938) for alleged political crimes. These women were sentenced not for their own actions, but simply for being “family members of traitors to the Motherland.” Many were wives of prominent public figures. Among the prisoners were also the mothers of singer-songwriter Bulat Okudzhava and renowned ballerina Maya Plisetskaya.

Text: Štěpán Černoušek, Gulag.cz

Ministerstvo obrany
České republiky

GULAG X CZ

KOPŘIVNICE
město v pohybu

SYNERGY

ČECHOSLOVÁCI V GULAGU

CZECHOSLOVAKS IN THE GULAG

Mezi vězeňkyněmi ženského lágru ALŽIR byly nejméně čtyři Češky:

Among the inmates of the ALZHIR women's camp were at least four Czech women:

Evženka Věšníková se synem Jevgeniem, později slavným sovětským hercem. (zdroj: Gulag.cz)
Evženka Věšníková with her son Yevgeny, who later became a famous Soviet actor (Source: Gulag.cz)

Evženka Věšníková, roz. Němečková

Narodila se v roce 1897 v české rodině Němečků v ukrajinském Žitomíru. Jejím bratrancem byl známý český diplomat a legionářský spisovatel Zdeněk Němeček. Vdala se za bolševického vojevůdce a prominenta Jakova Věšnika, který působil v zahraničním obchodu a řídil stavbu největší ukrajinské ocelárny v Krivém Rohu. Evženka (rusky Jevgenija) se angažovala v rozvoji sovětského drůbežářství a stála u zrodu konceptu pionýrských táborů v celém SSSR. Za to dokonce obdržela vyznamenání od Stalina. Během čistek v roce 1937 byl její muž zatčen a popraven, Evženka byla jako „manželka vlastizrádce“ odsouzena k osmi letům vězení.

Evženka Věšníková, née Němečková

She was born in 1897 into a Czech family named Němeček in Zhytomyr, Ukraine. Her cousin was the well-known Czech diplomat and legionnaire writer Zdeněk Němeček. She married Yakov Věšnik, a prominent Bolshevik military leader who worked in foreign trade and oversaw the construction of Ukraine's largest steelworks in Kryvyi Rih. Evženka (Russian: Yevgeniya) was actively involved in the development of Soviet poultry farming and played a key role in creating the concept of pioneer youth camps throughout the USSR. For her contributions, she was even awarded a state decoration by Joseph Stalin. During the purges of 1937, her husband was arrested and executed. Evženka was sentenced to eight years in prison as the „wife of a traitor to the Motherland.“

Gabriela Zábranská-Ravva

Gabriela Zábranská se narodila v roce 1901 v Praze. Vdala se za Samuila Ravvu, který pocházel z židovské rodiny na Ukrajině a počátkem 20. let pravděpodobně pobýval v Československu. Po návratu do SSSR pracoval jako zástupce ředitele velkého závodu na výrobu zemědělských strojů Rostselmaš a poté jako ředitel Vědeckovýzkumného institutu zemědělských strojů v Moskvě. Gabriela pracovala jako účetní. V roce 1937 byl Samuil Ravva zatčen, obviněn z členství v trockistické organizaci a ještě téhož roku popraven. Gabriela byla na konci března 1938 v nepřítomnosti odsouzena k osmi letům pobytu v Gulagu.

Gabriela Zábranská-Ravva

Gabriela Zábranská was born in 1901 in Prague. She married Samuil Ravva, who came from a Jewish family in Ukraine and likely stayed in Czechoslovakia in the early 1920s. After returning to the USSR, he worked as deputy director of the major agricultural machinery plant Rostselmash, and later as director of the Scientific Research Institute of Agricultural Machinery in Moscow. Gabriela worked as an accountant. In 1937, Samuil Ravva was arrested, accused of membership in a Trotskyist organization, and executed later that same year. At the end of March 1938, Gabriela was sentenced in absentia to eight years in the Gulag.

Julie Halušková

Pocházela z české komunity na Ukrajině. Její manžel Denis Haluško byl Ukrajinec, přednášel literaturu na univerzitě v Charkově. V září 1937 byl zatčen, obviněn z kontrarevoluční činnosti a účasti v antisovětské teroristické skupině, a na Silvestra 1937 byl v Charkově popraven. Jeho žena Julie, jako členka rodiny vlastizrádce, strávila pět let v ALŽIRu.

Julie Halušková

Julie Halušková came from the Czech community in Ukraine. Her husband, Denys Haluško, was Ukrainian and lectured in literature at the university in Kharkiv. In September 1937, he was arrested, accused of counterrevolutionary activity and involvement in an anti-Soviet terrorist group, and executed in Kharkiv on New Year's Eve 1937. As the wife of a "traitor to the Motherland," Julie was sentenced to five years in the ALZHIR women's camp.

zdroj: Memorial
Source: Memorial

Albína Zikmundová

Albína Zikmundová se narodila v roce 1894. Pocházela z Jičína, stejně jako její manžel Albert Zikmund. Ten byl nadšeným sokolem, ve Vídni absolvoval důstojnický kurz vojenské polní gymnastiky. Po roce 1910 odešel s Albínou do carského Ruska, kde působil jako rodinný učitel. Uchytil se i po bolševické revoluci – stal se náčelníkem oddělení vysokých škol Všeruského výboru pro tělovýchovu a sport při Radě lidových komisařů SSSR. V říjnu 1937 byl zatčen a obviněn ze členství v kontrarevoluční teroristické organizaci. V dubnu 1938 byl popraven a jeho žena byla odsouzena k osmi letům v Gulagu.

Albína Zikmundová

Albína Zikmundová was born in 1894. She came from Jičín, the same hometown as her husband, Albert Zikmund. A devoted member of the Sokol movement, Albert completed a military physical training course in Vienna. After 1910, he and Albína moved to Tsarist Russia, where he worked as a private tutor. He remained active after the Bolshevik Revolution and became head of the higher education department of the All-Russian Committee for Physical Culture and Sports under the Council of People's Commissars of the USSR. In October 1937, Albert was arrested and accused of membership in a counterrevolutionary terrorist organization. In April 1938, he was executed, and his wife was sentenced to eight years in the Gulag.

Text: Štěpán Černoušek, Gulag.cz

Ministerstvo obrany
České republiky

GULAG-X-CZ

KOPŘIVNICE
město v pohybu

SYNERGY

ČECHOSLOVÁCI V GULAGU

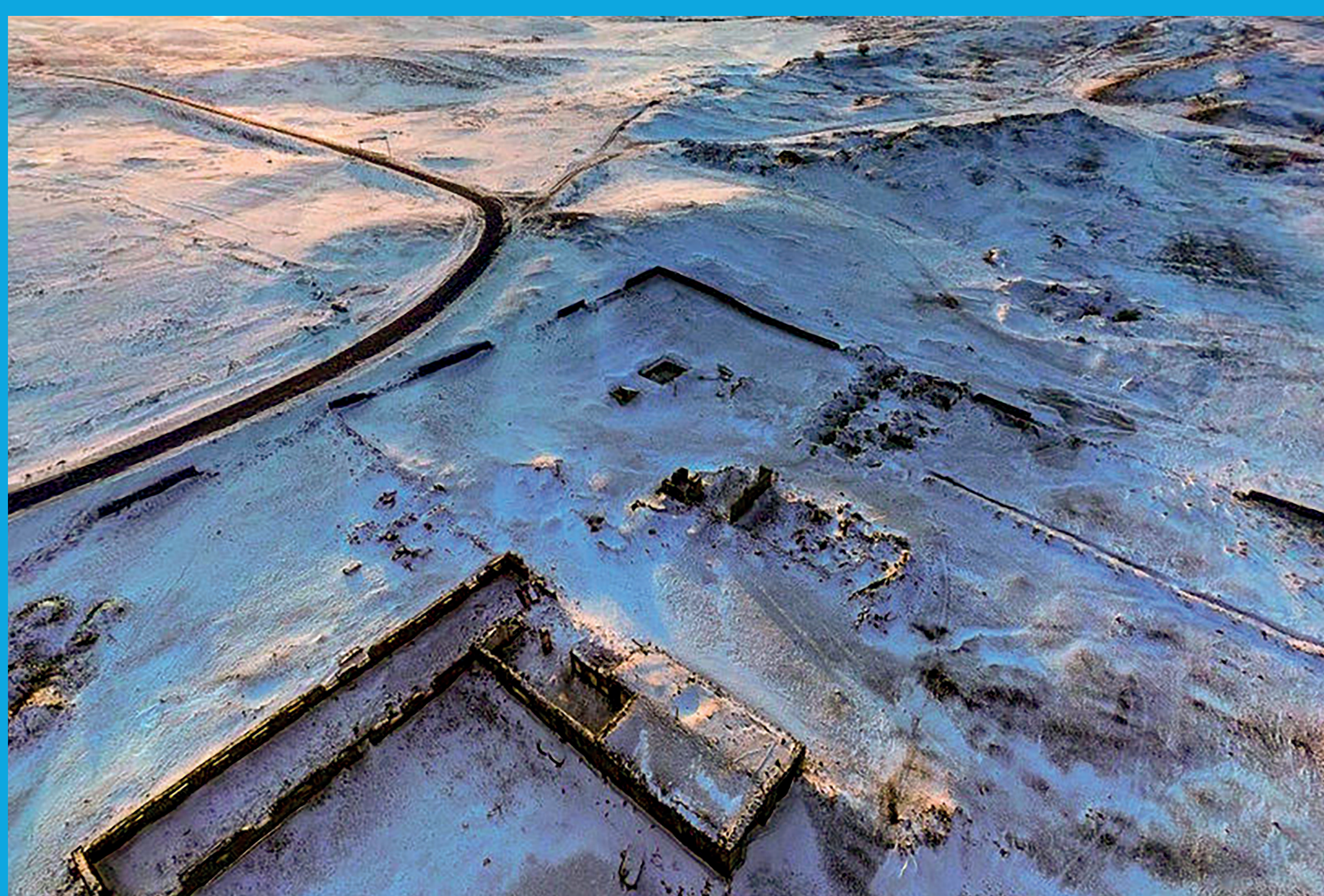
CZECHOSLOVAKS IN THE GULAG

České stopy v Karlagu a Stěplagu

Podle dostupných údajů z Ruského státního archivu bylo v roce 1938 mezi více než 30 tisíci vězni Karlagu také pět Čechů. Díky otevřenému přístupu do ukrajinských archivů máme informace o více než 130 ženách a mužích z Podkarpatské Rusi (která byla před válkou součástí Československa a jednalo se tedy o československé občany), kteří byli v letech 1940–1941 posláni do kazašských táborů (především do Karlagu) za nelegální přechod sovětské hranice. Ve skutečnosti jen utíkali před maďarskými fašisty a v SSSR chtěli najít útočiště. Muzeum Karlagu v Dolince poskytlo informace o 12 Česích perzekvovaných přímo v Karagandě v letech 1937–1941. Osm dostalo většinou od 5 do 10 let v táborech Gulagu (nemuseli nutně skončit v Karlagu) a čtyři byli popraveni (František Odehnal, Alois Bajnar, Rudolf Minich a Josef Matušík). Všichni byli později rehabilitováni. Někteří z nich byli pravděpodobně původně pracovníci dolů v Československu, v Kladně či v Ostravě, kteří přišli za hospodářské krize o práci a našli ji v Sovětském svazu v dolech v Karagandě. Za všechny můžeme zmínit osud Rudolfa Nováka, narozeného v Kladně v roce 1885. Ten byl odsouzen celkem třikrát k pobytu v gulagu – poprvé v Karagandě v roce 1937 po obvinění z průmyslové špionáže. Po odpykání pěti let trestu byl znovu odsouzen na pět let v roce 1944 za údajnou špionáž a po propuštění v roce 1949 byl znovu zatčen a odsouzen potřetí, tentokrát za pomluvy sovětského zřízení na deset let. V roce 1993 byl Generální prokuraturou Republiky Kazachstán rehabilitován.

Czech Traces in Karlag and Steplag

According to available data from the Russian State Archive, in 1938 there were five Czechs among the more than 30,000 prisoners in Karlag. Thanks to open access to Ukrainian archives, we have information on more than 130 women and men from Subcarpathian Rus (which was part of Czechoslovakia before the war and thus they were Czechoslovak citizens) who were sent to Kazakh camps (mainly Karlag) in 1940–1941 for illegally crossing the Soviet border. In reality, they were merely fleeing Hungarian fascists and sought refuge in the USSR. The Karlag Museum in Dolinka provided information about 12 Czechs persecuted directly in Karaganda between 1937 and 1941. Eight of them were sentenced to between five and ten years in Gulag camps (not necessarily Karlag), and four were executed (František Odehnal, Alois Bajnar, Rudolf Minich, and Josef Matušík). All of them were later rehabilitated. Some of them were probably originally miners from Czechoslovakia, from Kladno or Ostrava, who lost their jobs during the economic crisis and found work in the Soviet Union in the mines of Karaganda. Among them, we can mention the case of Rudolf Novák, born in Kladno in 1885. He was sentenced to Gulag imprisonment three times – first in Karaganda in 1937 after being accused of industrial espionage. After serving five years, he was again sentenced to five years in 1944 for alleged espionage, and after his release in 1949, he was arrested a third time and sentenced to ten years for slandering the Soviet regime. In 1993, he was rehabilitated by the General Prosecutor's Office of the Republic of Kazakhstan.

Pozůstatky jednoho z táborů Stěplagu u města Žezkazgan (zdroj: Gulag.cz)
Remains of one of the Steplag camps near the city of Zhezkazgan (source: Gulag.cz)

Pozůstatky zdi oddělující mužskou a ženskou zónu v táboře Stěpkag u Žezkazganu.
foto Štěpán Černoušek
Remains of the wall separating the male and female zones in the Steplag camp near Zhezkazgan.
photo by Štěpán Černoušek

Na území Kazachstánu se nacházely celkem čtyři takzvané „zvláštní tábory“ (osobyj lager) Gulagu, zřízené v roce 1948 pro „obzvlášť nebezpečné“ vězně odsouzené výhradně z politických důvodů – Stepní, Pesčanyj, Lugovoj a Dalnyj. Sdružení Gulag.cz během expedice v listopadu 2021 zmapovalo mnohé dochované pozůstatky Stepního tábora – tzv. Stěplagu – v okolí města Žezkazgan. Mezi vězni těchto táborů byli z velké části příslušníci protisovětského odboje ze západní Ukrajiny či z Pobaltí, případně sovětské vojáci, kteří předtím padli do německého zajetí. Podle údajů z Ruského státního archivu bylo začátkem roku 1953 v těchto čtyřech táborech drženo celkem 34 Čechů. Ve Stěplagu podle těchto údajů bylo 18 občanů Československa a 31 osob tam bylo vězněno za údajnou špionáž ve prospěch Československa. V táboře Pesčanyj bylo drženo dokonce 31 občanů Československa a v Lugovém pak sedm. Bohužel, konkrétní jména a osudy těchto osob zatím známé nejsou.

There were a total of four so-called „special camps“ of the Gulag located on the territory of Kazakhstan, established in 1948 for „especially dangerous“ prisoners convicted exclusively for political reasons – Stepnoy, Peschanyi, Lugovoy, and Dalny. Gulag.cz, during an expedition in November 2021, documented many preserved remains of the Stepnoy camp – known as Steplag – in the area around the city of Zhezkazgan. Among the prisoners of these camps were largely members of the anti-Soviet resistance from Western Ukraine or the Baltic states, as well as Soviet soldiers who had previously fallen into German captivity. According to data from the Russian State Archive, at the beginning of 1953, a total of 34 Czechs were held in these four camps. In Steplag, according to these records, there were 18 Czechoslovak citizens, and 31 individuals were imprisoned there for alleged espionage in favor of Czechoslovakia. In the Peschanyi camp, as many as 31 Czechoslovak citizens were held, and in Lugovoy, seven. Unfortunately, the specific names and fates of these individuals are not yet known.

Text: Štěpán Černoušek, Gulag.cz

Ministerstvo obrany
České republiky

GULAG-X-CZ

KOPŘIVNICE
město v pohybu

SYNERGY

ČECHOSLOVÁCI V GULAGU

CZECHOSLOVAKS IN THE GULAG

Česká paměť ve Spassku

Unikátním místem připomínky obětí represí v sovětském Kazachstánu je memoriální komplex u města Spassk nedaleko Karagandy. Ve 30. letech zde byla dětská kolonie Gulagu, později zvláštní oddělení Karlagu „pro rodinné příslušníky vlastizrádců“. V červenci 1941 zde pak vznikl tábor pro válečné zajatce a internované osoby. Tábořem Spassk prošlo za války více než 66 000 válečných zajatců a internovaných osob více než 40 národností. Byly mezi nimi i ženy a děti. Z celkového počtu bylo podle údajů z Karagandského státního archivu české národnosti 518 válečných zajatců a 21 internovaných osob. Podle údajů archivu v Karagandě zde sto Čechoslováků zemřelo (jejich úmrtnost byla dvojnásobná oproti celkovému průměru). Jsou mezi 5 125 válečnými zajatci pochovanými na hřbitově ve Spassku. Mezi zemřelými jsou dle archivních údajů ze Státního archivu v Karagandě například:

Czech Memory in Spassk

A unique site commemorating the victims of repression in Soviet Kazakhstan is the memorial complex near the town of Spassk, not far from Karaganda. In the 1930s, a children's colony of the Gulag was located here, later transformed into a special department of Karlag "for family members of traitors to the homeland." In July 1941, a camp for prisoners of war and interned persons was established at the site. During the war, more than 66,000 prisoners of war and interned persons of over 40 nationalities passed through the Spassk camp. Among them were also women and children. According to data from the Karaganda State Archive, there were 518 prisoners of war and 21 interned persons of Czech nationality. According to the same archive, one hundred Czechoslovaks died in the camp (their mortality rate was twice the overall average). They are among the 5,125 prisoners of war buried at the cemetery in Spassk. Among the deceased, according to archival records from the State Archive in Karaganda, were for example:

- Anna Kreuzová, nar. 1909, zemřela 5. ledna 1946, diagnóza: dystrofie, pohřbena na táborovém hřbitově táborového oddělení č. 1
- **Anna Kreuzová, born 1909, died on January 5, 1946, cause of death: dystrophy, buried at the camp cemetery of Camp Division No. 1**
- Novotný Jaroslav, nar. 1920, zemřel 22. července 1945, diagnóza dystrofie, pohřben na hřbitově táborového oddělení č. 1;
- **Jaroslav Novotný, born 1920, died on July 22, 1945, cause of death: dystrophy, buried at the camp cemetery of Camp Division No. 1**
- Orlík Josef, nar. 1899, zemřel 8. srpna 1945, je pohřben na hřbitově táborového oddělení č. 16.
- **Josef Orlík, born 1899, died on August 8, 1945, buried at the camp cemetery of Camp Division No. 16**

Po roce 1948 se tábor znovu stal součástí systému Gulagu. Jedním z těch, kdo ve 50. letech prošli Spasskem, kdy zde fungoval tábor pro invalidní vězně, byl i Slovák Ivan Kováč (původem z Podkarpatské Rusi), který se v kazašských táborech setkal a spřátelil s Alexandrem Solženicynem. Stal se možná i jedním z předobrazů světoznámé Solženicynovy novely Jeden den Ivana Děnisoviče. Na místním hřbitově jsou pohřbeni jak vězni Gulagu, tak i oběti z řad válečných zajatců a internovaných osob. Od roku 1994 zde bylo postaveno již 30 památníků jednotlivých států či národů, které si společně připomínají památku válečných zajatců, obětí Gulagu, deportovaných národů či obecně všech obětí politických represí. Nachází se zde i český a slovenský památník, podle všeho se jedná o jediné obdobné památníky obětem sovětských represí českých a slovenských občanů na území bývalého Sovětského svazu. Slovenský památník byl vztyčen v roce 2012 a český přibyl v roce 2018 z iniciativy českého velvyslanectví.

After 1948, the camp once again became part of the Gulag system. One of those who passed through Spassk in the 1950s, when it served as a camp for disabled prisoners, was Slovak Ivan Kováč (originally from Subcarpathian Rus), who met and befriended Alexander Solzhenitsyn in the Kazakh camps. He may have even become one of the inspirations for Solzhenitsyn's world-famous novella One Day in the Life of Ivan Denisovich. At the local cemetery, both Gulag prisoners and victims among prisoners of war and internees are buried. Since 1994, thirty memorials have been erected here by various countries and nations, jointly honoring the memory of prisoners of war, Gulag victims, deported peoples, and, more broadly, all victims of political repression. There are also Czech and Slovak memorials at the site, which appear to be the only such monuments dedicated to the victims of Soviet repression from among Czech and Slovak citizens on the territory of the former Soviet Union. The Slovak memorial was erected in 2012, and the Czech one was added in 2018 at the initiative of the Czech Embassy.

Ivan Kováč po propuštění z gulagu s manželkou Cecilii, která též prošla sovětskými lágry ve Vorkutě. (zdroj: Peter Juščák)
Ivan Kováč after his release from the Gulag with his wife Cecilia, who also survived Soviet labor camps in Vorkuta. (Source: Peter Juščák)

Odhalení českého památníku v memoriálním komplexu ve Spassku v roce 2018
Unveiling of the Czech memorial at the Spassk memorial complex in 2018
foto: Štěpán Černoušek
photo: Štěpán Černoušek

Text: Štěpán Černoušek, Gulag.cz

Ministerstvo obrany
České republiky

GULAG-X-CZ

KOPŘIVNICE
město v pohybu

SYNERGY